

**«ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ «ΣΑΝ» ΣΑΝ ΜΑΘΗΜΑ.
ΠΟΛΥΕΔΡΙΚΟ¹ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ² ΔΡΩΜΕΝΟ³
ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ»**

Μαδαμόπουλος Αναστάσιος, φιλόλογος
Κωβαίου Άντα, μουσικός
Κόντη Μαρία, εικαστικός
Πατρινέλη Άλκηστη, μαθηματικός
ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΖΗΡΙΔΗ

1 Πολυεδρικό

Γιατί κάθε διδακτικό αντικείμενο προβάλλεται περιστρεφόμενο και πολλαπλασιασμένο. Το θέμα εξετάζεται από διάφορες οπτικές γωνίες επιστημονικές και βιωματικές.

2 Διδακτικό

Γιατί στόχος παραμένει η διδασχή, η μετάδοση. Μόνο που η διαδικασία αυτή διαστέλλεται δραματικά.

3 Δρώμενο

Επειδή οι ρόλοι δεν είναι στατικοί, παραδοσιακοί. Επειδή δεν είναι μαθήματα παθητικής ακρόασης αλλά συνεργασία, έμπνευση, πρωτοβουλία, δράση, έκφραση και δημιουργία. (Είναι μαθήματα που αποκαλύπτουν τους σπόρους της φωτιάς διδασκόντων και διδασκομένων).

ΣΠΑΤΑ, 2005

Α. ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ο φιλόλογος εργάζεται με την παρομοίωση σύμφωνα με τη στοχοθεσία και τις διδακτικές οδηγίες: αναγνώριση αναφορικού και δεικτικού μέρους, προσδιορισμός της κοινής ιδιότητας που καθιστά την παρομοίωση πετυχημένη, αιτιολόγηση της θέσης της, έλεγχος της αποτελεσματικότητάς της, επισήμανση στοιχείων πρωτοτυπίας. Πρέπει να καταφανεί ότι αυτό το «Σαν», το «Όπως», το «Όμοια», το «Πώς», η εικονοποιία δηλαδή του αναφορικού μέρους είναι ουσιαστικά η προβολή του εγώ πάνω στην αφήγηση, το φιλτράρισμα του αφηγηματικού υλικού μέσα από την ιδιοσυγκρασία του αφηγητή. Αν το «Τι» είναι κληροδοτημένο από την παράδοση στον επικό ποιητή, το «Πώς» είναι επιλογή δική του. Ο δικός του προσωπικός τρόπος να αφηγείται το γνωστό μύθο.

Στη συνέχεια η τάξη συζητά και προβληματίζεται για το περιεχόμενο αυτού του «Σπόρου της φωτιάς». Τι ήταν για τον Οδυσσέα; Τι είναι για τα παιδιά αυτό το τόσο πολύτιμο που σαν τον Οδυσσέα θα ήθελαν καλά να φυλάξουν για να μη το χάσουν και χαθούν; Γράφουν μικρά κείμενα προσωπικού χαρακτήρα.

Ακολουθούν δημιουργικές προεκτάσεις που εμπλέκουν φιλόλογο, μουσικό, εικαστικό και μαθηματικό ειδικευμένο στους υπολογιστές.

Στο Εργαστήριο του Λόγου οι μαθητές δοκιμάζουν τις δυνατότητές τους σε κατευθυνόμενες αρχικά δραστηριότητες. Αξιοποιούν την εικόνα του αναφορικού μέρους και συνθέτουν λιανοτραγούδα, Χάι Κου και λίμερικς ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες σύνθεσης:

ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΠΛΟΚΗΣ ΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Ελληνικό μικρό (λιανό) δημοτικού τραγούδι που το συνθέτουν δύο ζευγάρια ιαμβικών δεκαπεντασύλλαβων στίχων.

Παράδειγμα:

Τον Οδυσσέα που λούζεται σε δροσερό ποτάμι
μεταμορφώνει η Αθηνά σε μορφονιό λεβέντη.

Του σβήνει όλη την κούραση, γλυκαίνει την αλμύρα,
σαν τα ζουμπούλια τα μαλλιά τη Ναυσικά μαγεύουν.

ΧΑΙ - ΚΟΥ

Παραδοσιακό ποίημα από την Ιαπωνία που παρουσιάζει με πυκνότητα μια δυνατή εικόνα.

1^{ος} στίχος: 5 συλλαβές
2^{ος} στίχος: 7 συλλαβές
3^{ος} στίχος: 5 συλλαβές

Χωρίς ομοιοκαταληξία.

Παραδείγματα :

1. Το ξύπνημα του Οδυσσέα στη Σχερία

Χαρές και γέλια
την κοιμωμένη σπίθα
ξανά πυρώνουν

2. Η τύφλωση του Κύκλωπα

Σε ύπνου μάτι
παλούκι ελίτικο
στρίβει με τέχνη

3. Νέκυια

Ψυχή μανούλας
πολύτροπα τα χέρια
δεν αγκαλιάζουν.

ΛΙΜΕΡΙΚ

Παραδοσιακό πεντάστιχο τραγούδι από την Αγγλία συχνά παράλογο και κωμικό.

1^η παραλλαγή

1^{ος} στίχος: παρουσίαση πρωταγωνιστή
2^{ος} στίχος: προβολή μιας ιδιότητάς του
3^{ος} στίχος: πραγματοποίηση ενός
4^{ος} στίχος: έργου
5^{ος} στίχος: εμφάνιση ενός εκκεντρικού επιθέτου που ταιριάζει στην περίπτωση

2^η παραλλαγή

1 ^{ος} στίχος:	παρουσίαση πρωταγωνιστή
2 ^{ος} στίχος:	πραγματοποίηση ενός έργου
3 ^{ος} στίχος:	η αντίδραση των παρισταμένων
4 ^{ος} στίχος:	
5 ^{ος} στίχος:	Τελικό εκκεντρικό επίθετο

Ομοιοκαταληκτούν 1^{ος}, 2^{ος}, 5^{ος} και 3^{ος}, 4^{ος}.

Παραδείγματα :

1^η παραλλαγή

Ένας ξένος απ' την Κρήτη μένει στου Εύμαιου το σπίτι
μέσα είναι κλειδωμένος και ποτέ δε σκάει μύτη.

Όλα θέλει να τα μάθει του παλατιού τα πάθη
ένα σχέδιο μελετάει που όμως δε σηκώνει λάθη:
πώς θα σφάξει τους μνηστήρες ο ψευτογεροζητιάνος απ' την Κρήτη.

2^η παραλλαγή

Λούζεται ο Δυσσέας από την Ιθάκη
πίσω από τις καλαμιές στο ποταμάκι
Η Αθηνά με τέχνη τον χρυσώνει
και την καρδιά της Ναυσικάς ματώνει
το όνειρο του γάμου με το χρυσονιό απ' την Ιθάκη.

*Αναστάσιος Μαδαμόπουλος,
Φιλολόγος*

Β. ΕΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΑΚΟΥΣΜΑΤΩΝ

Κι έρχεται η σειρά του Μουσικού Λόγου. Ενός λόγου ντυμένου με τη φορεσιά της διαχρονικότητας, για να μεταμορφώσει σε σύγχρονό μας τον Όμηρο.

Να μετατρέψει τον Λύδιο, Φρύγιο ή Δώριο τρόπο σύνθεσης σε ακούσματα σημερινά με συνδυασμούς σύγχρονων αρμονιών.

Ξεκινάμε με Χαί – Κου, όπου εδώ προσπαθήσαμε να συνδυάσουμε ήχο – λόγο και κίνηση. Οι συγκοπές που επιτυγχάνουν τα κρουστά όργανα πιστεύουμε ότι ταιριάζουν με τον αφαιρετικό λόγο του ποιητικού αυτού είδους. Ακολουθεί λυρικό θέμα σε μορφή μπαλάντας και σύνθεση σε πιο γρήγορο tempo σε μορφή λιανοτραγουδου.

Στο Λίμερικ δώσαμε σκωπτικό, περιπαικτικό χαρακτήρα στη σύνθεσή μας. Φωνητικά ακολουθήσαμε θεατρικούς τρόπους έκφρασης.

Κι έρχεται ο «Σπόρος της φωτιάς». Επιλέξαμε γνωστή μελωδία για να ντύσουμε τους στίχους μας.

Προσθέσαμε όμως στοιχεία έκφρασης, έντασης, δυναμικής και ηχοχρώματα που νιώσαμε ότι άγγιζαν τα συναισθήματά μας.

Τέλος, το finale μάς οδηγεί στην αρμονική κορύφωση με συνδυασμούς δυναμικής, ρυθμών και μελωδιών σε μείζονες τρόπους.

Έτσι με το μοναδικό της άγγιγμα η Μουσική παντρεύει την πολύτιμη αρχαία κληρονομιά με σύγχρονους ήχους, ώστε και να βοηθήσει αισθητικά το άκουσμα του Αρχαίου Ποιητικού Λόγου και οι μαθητές να πειραματιστούν ελεύθερα σε σύγχρονες φόρμες μουσικής έκφρασης.

Ενδεικτικοί

μουσικοί « σπόροι φωτιάς ».

« Μπαλάντα »

Handwritten musical notation for the piece 'Μπαλάντα'. It consists of three staves in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The first staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The second staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. The third staff shows a few initial notes and rests.

« Λιανοτράγουδο »

Handwritten musical notation for the piece 'Λιανοτράγουδο'. It consists of six staves in treble clef with a common time signature (C). The notation is dense, featuring a complex interplay of melodic lines and chords across all staves, characteristic of a traditional Greek folk style.

Λίμερικ

The image shows a handwritten musical score for a piece titled "Λίμερικ" (Limerick). The score is written on six staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff begins with a 2/4 time signature. The music consists of a single melodic line with various note values, including quarter, eighth, and sixteenth notes, along with rests and slurs. The notation is clear and legible, typical of a student or amateur composer's work. Below the first six staves, there are several more empty staves, suggesting the piece continues on the next page.

**Άντα Κωβαίου,
Καθηγήτρια Μουσικής**

Γ. ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΦΥΛΑΞΗΣ...

Στο πλαίσιο της διαθεματικής εργασίας «Σπόρος της φωτιάς» ο κάθε μαθητής κατασκεύασε στο μάθημα των εικαστικών ένα κουτί με μία πρωτότυπη ζωγραφική σύνθεση. Στη σύνθεση χρησιμοποιήθηκαν τρία βασικά πρωτογενή υλικά, το νερό, το χρώμα, το χαρτί και ως μοναδικό εργαλείο τα χέρια.

Στόχος της τεχνικής ήταν να κατανοηθεί η εξαιρετική εικαστική μορφή που μπορεί να προκύψει από μία «τυχαία» φόρμα. Τα χρώματα και τα σχήματα προκύπτουν ως αποτέλεσμα αυτόματων επιλογών. Έτσι το κάθε κουτί είναι τελείως διαφορετικό και μετασχηματίζεται σε εικόνα της προσωπικότητας του κάθε μαθητή και της μοναδικότητάς του.

Μέσα στο κουτί ο μαθητής τοποθετεί ένα αντικείμενο που συμβολίζει το δικό του «Σπόρο φωτιάς». Και το χειροποίητο χάρτινο περίβλημα παρουσιάζεται να προφυλάσσει το πολύτιμο αντικείμενο, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως εικαστικό έργο.

Η τέχνη μετατρέπεται σε καταφύγιο κρυφών σκέψεων και συναισθημάτων.

**Μαρία Κόντη,
Εικαστικός**

Ένας από τους στόχους του μαθήματος της Πληροφορικής στο Σχολείο μας, είναι η εξοικείωση των μαθητών και των μαθητριών μας με τις νέες τεχνολογίες.

Η εκμάθηση βασικών εφαρμογών, όπως επεξεργασία κειμένου, λογιστικά φύλλα, παρουσιάσεις, έρευνα και αναζήτηση στο διαδίκτυο, πραγματοποιείται και σε συνδυασμό με άλλα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, έτσι ώστε να γίνει κατανοητή η σύνδεση του ηλεκτρονικού υπολογιστή με την καθημερινή πρακτική και να αναδειχθεί ο υποστηρικτικός ρόλος του.

Για τον ίδιο αυτό λόγο και πέρα από το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος της Πληροφορικής, σχεδιάζουμε δραστηριότητες διαθεματικού χαρακτήρα για τους και με τους μαθητές και τις μαθήτριές μας, χρησιμοποιώντας και άλλα μέσα, όπως, σαρωτές, ψηφιακές κάμερες, μικρόφωνα για ηχογραφήσεις κ.α.

Έτσι, λοιπόν, και στην παρούσα δραστηριότητα η τεχνολογία έπαιξε τον δικό της υποστηρικτικό ρόλο, μέσα από τον οποίο όμως αναδείχθηκαν ιδιαίτερες κλίσεις, συγκεκριμένες δεξιότητες και αναπτύχθηκε η δημιουργικότητα και η φαντασία των παιδιών.

Η ιδέα ήταν το πολυεδρικό αυτό δρώμενο να υποστηριχθεί «οπτικά» με μια παρουσίαση Powerpoint, η οποία να έχει δημιουργηθεί αποκλειστικά από τους μαθητές. Οι βασικές γνώσεις για τη δημιουργία μιας τέτοιας παρουσίασης έχουν διδαχθεί στα παιδιά στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής.

Δημιουργήθηκε, λοιπόν, η ομάδα της τεχνολογίας η οποία ανέλαβε τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Το πρώτο στάδιο του έργου τους ήταν η φωτογράφιση των συμμαθητών τους κατά τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας στο μάθημα των εικαστικών και στη συνέχεια η φωτογράφιση των ολοκληρωμένων έργων με στόχο τη χρησιμοποίηση τους στην παρουσίαση.

Η αποθήκευση και επεξεργασία των φωτογραφιών αυτών μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνιστούσε το δεύτερο στάδιο της εργασίας.

Και τέλος στο τρίτο στάδιο έγινε η συλλογή όλων των ποιημάτων που είχαν δημιουργήσει οι συμμαθητές τους στα πλαίσια του μαθήματος της Οδύσσειας και η πληκτρολόγηση και αποθήκευσή τους με απλή αρχικά μορφή στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Τα βασικά στοιχεία για τη δημιουργία της παρουσίασης ήταν έτοιμα. Ωστόσο, έπρεπε να βρεθεί ο τρόπος σύνδεσής τους σε διαφάνειες, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια παρουσίαση αρμονικά δεμένη με το πολυεδρικό δρώμενο. Η ιδέα των παιδιών να χρησιμοποιήσουν τις φωτογραφίες από τα έργα των συμμαθητών τους ως φόντο στις διαφάνειές τους, όχι μόνο έκανε πιο ζωντανή την παρουσίαση, αλλά επιπλέον ανέδειξε και τα ίδια τα έργα των παιδιών.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η παρουσίαση θα γινόταν σε μεγάλο χώρο και μετά από διαδοχικές δοκιμές επιλέχθηκαν η γραμματοσειρά, το μέγεθος και το χρώμα έτσι ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό οπτικό αποτέλεσμα. Παρόμοια, βασικό κριτήριο στην επιλογή εφέ κίνησης των κειμένων ήταν η εναρμόνισή τους με το «ρυθμό» των διαφορετικών ειδών ποιημάτων που περιλαμβάνονται στο δρώμενο.

Το αποτέλεσμα αυτής της δημιουργικής εργασίας θα το δείτε στη συνέχεια.

Άλκηστη Πατρινέλη
Μαθηματικός